

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено

На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціологія вікових груп»,
що викладається в межах ОПП Бізнес-соціологія, ОПП Прикладна
соціологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2024

Назва дисципліни	Соціологія вікових груп
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка Вул. Університетська, 1 Львів 79000, Україна
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 – соціальні та поведінкові науки 054 Соціологія
Викладачі дисципліни	Козаченко Ольга Олександрівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	olha.kozachenko@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/kozachenko-o-o Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 318
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom, Microsoft teams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://clio.lnu.edu.ua/course/b-sotsiolohiia-vikovykh-hrup
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціологія вікових груп» є дисципліною вільного вибору студента, розробленою для зі спеціальності 054 «Соціологія» для освітньо-професійних програм «Прикладна соціологія» та «Бізнес-соціологія», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредити ЄКТС.
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб учасники мали змогу оволодіти системою теоретичних знань у галузі «Соціології вікових груп» та одержати практичні вміння та навички щодо ключових проблем вікової соціології
Мета та цілі дисципліни	Метою навчальної дисципліни є поглибити знання про теоретичні та емпіричні аспекти дослідження вікових груп, а також вдосконалити навички проведення соціологічного дослідження, що стосується дітей, молоді, середнього покоління та людей «третього віку». Завдання: поглибити соціологічні знання про особливості поколінь та соціальні особливості вікових груп (діти, молодь, люди середнього віку, літні люди/люди третього віку), розглянути емпіричні дослідження вікових груп в Україні та світі; аналізувати явище ейджизму.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Волков С., Гаєвська Т., Левчук Я. Дитяча субкультура в Україні: традиції та сучасність (культурологічний контекст): монографія. К.: Інститут культурології НАМ України, 2018. 576 с. URL: https://icr.org.ua/vydannya/knygy/dytyacha-subkultura-v-ukrayini-tradytsiyi-ta-suchasnist-kulturologichnyj-kontekst/ 2. Єкімова М. О. Проблема визначення поняття «ейджизм» у сучасній соціології. <i>Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ</i> . 2014. № 4. С. 217–224. 3. Климанська Л. Д. Геронтологічна перспектива соціальної політики. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2014.

- Вип. 26. С. 70–77.
4. Саніна Т. Інституціоналізація соціології дитинства як окремої галузі: міжнародний досвід та Україна. *Наукові записки НаУКМА. Соціологія*, 6, 2023, С.16–30. URL: <https://doi.org/10.18523/2617-9067.2023.6.16-30>
 5. Українське покоління Z: цінності та орієнтири. Результати загальнонаціонального опитування. Київ 2017. URL: <http://neweurope.org.ua/analytics/ukrayinske-pokolinnya-z-tsinnosti-ta-oriyentyry/>

Додаткова література:

1. Індекс майбутнього. Індекс дитячого благополуччя. Звіт результатів соціологічного дослідження 2023. URL: <https://kse.ua/ua/kse-research/indeks-maybutnogo-indeks-dityachogo-blagopoluchchya/>
2. Єкімова М. О. Проблема визначення поняття «ейджизм» у сучасній соціології. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 217–224.
3. Кухта М. Життєві перспективи людей старшого віку, що перебуває під соціальною опікою: досвід емпіричного дослідження. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2017. №2. С. 131-148.
4. Кухта М.П., Мартинюк І.О. Проблема старіння: філософський і соціологічний підходи. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2019. № 83. С. 19–27
5. Проблеми українських дітей під час війни. Звіт дослідження соціологічної групи Рейтинг. URL: https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_ucap_children_1_12023_ua.pdf
6. Саніна Т. Соціологія дитинства. URL: <https://open.spotify.com/show/71xp1ofEQRcLMg3xmJF0uV>
7. Сокурянська Л. Підлітки в пограничному просторі: ціннісні орієнтації та життєві плани. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2017. №4.

Інтернет-джерела:

1. Аналітичний центр Cedos. URL: <https://cedos.org.ua/>
2. Дослідницька агенція «ФАМА». URL: <https://fama.agency/>
3. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
4. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
5. Незалежний дослідницький цент «Соціоінформ». URL: <https://socioinform.com/>
6. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>
7. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
8. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
9. Центр стратегічного планування і розвитку Львова «Інститут міста». URL: <https://city-institute.org/>

Обсяг курсу	Загальний обсяг 90 академічних годин. 48 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 42 годин самостійної роботи.
Очікувані	В результаті успішного проходження курсу студент повинен:

результати навчання	<p>знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні поняття соціології вікових груп • основні теоретичні розробки у сфері соціології вікових груп • головні тенденції розвитку різних вікових груп в Україні та світі. <p>вміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел, що стосується вікових груп • аналізувати вікові особливості розвитку • проводити соціологічне дослідження • аналізувати емпіричні дослідження, які стосуються різних вікових груп
Ключові слова	Вікові групи, вік, діти, підлітки, молодь, люди середнього віку, люди похилого віку, ейджизм.
Формат курсу	Очний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»**
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру за підсумками роботи
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Якісні соціологічні дослідження», «Кількісні соціологічні дослідження», «Соціологія малих груп»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Групова робота, дискусія, індивідуальна робота, індивідуальні творчі завдання, «мозкова атака», аналіз випадку, практичне заняття, презентація, самоосвіта, самостійна робота
Необхідне обладнання	Комп'ютер/ноутбук/смартфон з доступом до мережі Інтернет
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Оцінювання знань студентів завершується заліком та проводиться протягом семестру за такими видами робіт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Активна участь у семінарських/лекційних заняттях – 40 балів (3 бали за 1 заняття) 2. Модульна контрольна робота – 20 балів 3. ІНДЗ – 15 балів 4. Групова практична робота (ФГД) – 25 балів <p><i>Принципи оцінювання студента на семінарських/лекційних заняттях:</i></p> <p>Участь студента у семінарському/лекційному занятті та виконання передбачених завдань оцінюється максимально у 5 балів (відповідно до активності та якості участі студента). Якщо студент був відсутній за поважних причин і має відповідний документ, то він може відпрацювати семінарське заняття. Вкінці семестру усі бали додаються і студент може отримати максимум 40 балів за семінарські/лекційні заняття.</p> <p>Перше індивідуальне науково-дослідне завдання полягатиме в участі студента в соціологічному дослідженні з метою отримання первинних соціологічних даних та їх аналізі (спостереження).</p> <p>Друге завдання (групове) полягатиме в розробці проекту соціологічного дослідження (тема, мета, завдання, теоретична інтерпретація, РГД та гайд) та проведення ФГД на тему, дотичну до вікової проблематики. Для цього</p>

	<p>завдання студенти діляться по двоє осіб. Студент/ка може отримати додаткові бали під час семестру (максимум 10 балів), доповнюючи формальну освіту неформальним/інформальним навчанням, яке стосується тематики навчальної дисципліни. Зокрема, додаткові бали можуть бути нараховані за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • написання і публікацію наукових тез (максимум 5 балів (підстава для отримання балів – публікація)), • участь у тренінгах, семінарах чи інших заходах, які пов’язані з тематикою «Соціології вікових груп» (максимум 10 балів (підстава для отримання балів – сертифікат)). <p>Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf).</p> <p>Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Соціологія вікових груп»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1/8 год.	Тема 1. Вік і вікові групи	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 1, 2, 3, 4, 5, 6 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 4 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	1-й тиждень
2/4 год.	Тема 2. Покоління: соціологічний аналіз	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.		Самостійна робота – 2 год. Опрацювання літератури.	2-й тиждень
3/8 год.	Тема 3. Ейджизм	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.		Самостійна робота – 4 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	3-й тиждень
4/4 год. год.	Тема 4. Дитинство: теоретико-методологічні аспекти	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 5 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 2 год. Опрацювання літератури.	4-й тиждень
5-6/11 год.	Тема 5. Вікові особливості розвитку дітей: від народження до 3 років	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота,	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 6, 7 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 5 год. Підготовка до семінарського заняття.	6-й тиждень

		індивідуальна робота) – 2 год.		Опрацювання літератури.	
7/7 год.	Тема 6. Вікові особливості розвитку дітей: 4-6 років	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 6, 7 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 3 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	7-й тиждень
8/4 год.	Тема 7. Вікові особливості розвитку дітей: молодший шкільний вік	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 6, 7 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 2 год. Опрацювання літератури.	8-й тиждень
9/7 год.	Тема 8. Підлітковий вік	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 6, 7 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 3 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	9-й тиждень
10/4 год.	Тема 9. Діти з порушенням розвитку	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 6, 7 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 2 год. Опрацювання літератури.	10-й тиждень
11-12/11 год.	Тема 10. Молодь: соціологічний аналіз	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 1, 3 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	12-й тиждень

13-14/11 год.	Тема 11. Люди середнього віку	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 1, 3 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	14-й тиждень
15-16/11 год.	Тема 12. Люди похилого віку	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3 Додаткова література: 1, 3 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	Самостійна робота – 5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури.	16-й тиждень
Разом 90 год.		48 год. (32 год лекцій/16 год. семінарських занять)		42 год.	